

JONAVOS RAJONO SAVIVALDYBĖS VIEŠOJI BIBLIOTEKA

BUKONIŲ FILIALAS

"BUKONIŲ DVARO ISTORIJA"

Parengė

Valerija Povilavičienė

Bukonys

1999m.

Bukonių dvaro rūmų istorija

Dvaro rūmai pagal rastą pastato remonto datą, pastatyti 1584 metais.

Pagal žmonių pasakojimą (Jamešausko Kazio, kuris tame dvare buvo komečiu Kulaičio Vlado, taip pat buvo tame dvare kumečiu ir Grigoravičiaus Juozo) rūmuose gyvenęs ponas HOPONAS (lenkų kilmės). Šis ponas turėjęs medinį namą netoli dabar esančio mūrinio namo.

Pagal pasakojimą, ponas miegojęs ir susapnavęs sapną, kad kalvinų kapi-
nėse (jos buvusios kur dabar stovi šis mūras) yra daug pinigų. Jam sapnavosi
kad už tuos pinigus reikia pastatyti bažnyčią, o likusieji tepalieka jam.
Po ieškojimų pinigai buvo rasti ir už juos ponas Hopanas pastatė šį mūri-
nį namą baigė statyti 1584m. Ponas Hopanas pastatė tuo pačiu metu karčia-
mą (Bukonyse) ir vėjinį malūną (maždaug pusiaukelyje nuo dvaro į Bukonys).
Dvaro rūmą ir karčiamą statė iš savo lauko plytų. (Plytinės buvo dvi, vie-
na prie Kmito Juozo namų Rukužiuose, kita prie Janušausko Kazio Bukonyse).

Tačiau, ponas neradęs ramybės, negalėjęs miegoti naktimis, kodėl jis ne-
pastatęs bažnyčios. Vėliau pastatė akmeninę bažnyčią, kuri sudegė per pir-
majį pasaulinį karą (1914-1915).

Hoponas valdė 1000 ha žemės. Jis turėjo dukterį, kuri apsivedė už Narbu-
to, ir Narbutas paveldėjo iš pono Hopono žemę ir pastatą.

Pasakojama, kad vienai tarnaiti ponas Hoponas vieną sykį užrišo akis,
atvedė į kambarį, davė sunkią dėžę ir su užrištomis akimis nuvedė per kam-
barius ir liepė pakišti dėžę po pamatais. Spėjama, kad ten buvo auksas.

Narbutas turėjo daug vaikų. Dvarą ponas Narbutas išdalino vaikams. Taip
atsirado dvareliai, kur gyvena Kaminskas (Ulstronės vienkiemis), Tamoševi-
čius (Zacyšos vienkiemis), Kaliesnikas (Raudondvaris) ir kt., vienam savo sū-
nui, atidavė savo namą (tą rūmą), dalį žemės, bet su ta sąlyga, kad sūnus grą-
žins visas jo pasilikusias skolas. Narbuto sūnus vedė turtingą žmoną, rusų
kilmės, kad galėtų padengti skolas.

Narbutas turėjo du sūnus ir dukterį. Vienas sūnus mokėsi inžinieriumi,
kitas - popu. Inžinierius dingo be žinios, pasakojama, kad išvykęs į užsienį
Popas baigė mokslus, tačiau kadangi nebuvo vedęs, negalėjo eiti popo pa-
reigų, vėliau jis mirė džiova. Narbutas (tėvas) taip pat mirė, liko motina
Narbutienė ir duktė. Pasaulinio karo metu abi išvažiavo į Rusiją.

Po karo liko dvaras be savininko. Tada atvažiavo Narbuto (tėvo) brolis
iš Dotnuvos. Dvarą jis paėmė į savo rankas. Jo buvo sūnus ir duktė. Sūnus
bankrutavo ir dvarą atidavė nuomon. Dvarui liko 80ha (dalį žemės reforma-
vo smetoninė valdžia). Nuomininkas buvo Stankunavičius. Dvarą jis nuomavo
6 metus. Vėliau vėl grįžo Narbutas, kuris pardavė dvarą Tursai.

Dvarą pirkto ponas Devenis savožentui Tursai, nes Tursa buvo kilęs iš mažažemių, buvo išsimokinęs inžinieriumi. Tursa susipažino su Devenyte besimokydami apsivedė. Devenis nupirko jam dvarą. Devenis žentu nebuvo patenkintas. Apsivedęs Tursa su Devenyte dvare negyveno, dvaras priklausė jiems. Dvare gyveno tursos tėvai.

1941m. Tursai buvo ištremti. Tursienė-Devenytė dabar gyvena Vilniuje.

Tarybinės santvarkos metais pastatas perėjo "Černiachovskio" vardo kolūkio nuosavybėn. Jis buvo smarkiai apgriautas, kolūkis atstatė ir iki 1959 metų, tame pastate buvo kolūkio kontora.

1959m. kolūkis pastatą perdavė mokyklai.

Dvaro rūmai buvo blogoje padėtyje. Tegalima buvo dirbti vienintelėje klasėje. 1959m. Jonavos raj. Liaudies švietimo skyrius pastato atremontavimui paskyrė lėšų.

Rūmo pastatas, vadovaujant mokyklos direktoriui Rozenbergui Augustui, buvo atstatytas ir pritaikytas mokyklai.

(Įrašas padarytas 1960m.)

1960/61 m.m.

Buvę dvaro rūmai, atsirado tikrų šeiminkų rankose. Daug darbo įdėjo mokyklos mokytojai, mokiniai, vadovaujami mokyklos direktoriaus Rozenbergo A., remontuodami mokyklą, tvarkydami mokyklos aplinką.

Klasės turi būti gerai atremontuotos. Atremontavę mokyklą savo rankomis jaučiamės pilnateisiais, savo mokyklos "šeimininkais"- taip galvoja kiekvienas mūsų mokyklos mokins.

Mokyklos teritorijoje, virė dideli darbai. Prie mokyklos atsirado didelis baseinas. Per vasaros karščius vaikai galės gerai pasimaudyti. Savo darbu patenkinti visi ir maži ir dideli.

Atskiri pasakojimai

Pasakojama, kad Hoponienė buvusi labai riebi (o gal liguista) ir ja rautukais atveždavo Ruzginas į bažnyčią.

Švedų karo metu (17-18 amž.) švedai buvo apsistoję dvare. Žiauriai švedai plėšė gyventojus. Švedai ir dabar vietos gyventojų minimi, kaip labai žiaurieūs.

xxxxxxxxx

Ponas, kuris gyveno Bukonių dvare, buvo labai turtingas. Jis turėjo du dvarus. Čia gyvendamas jis nenorėjo, kad žmonės kalbėtų lietuviškai. Jis buvo nuvažiavęs į Lenkiją. Ten nusipirko dvarą. Tame dvare paliko savo sūnų Zigmą, o pats sugrįžo atgal. Ponas Narbutas gyveno su savo žmonos seserimi Stefa. Ji visai nemokėjo lietuviškai kalbėti. Šitas ponas buvo kumečiams geras.

Sode, aikštėje, apsodintoje medžiais, buvo stalas. Ten ponai atvažiavę ilsėdavosi ir lošdavo kortomis. Sode, prie alėjos, buvo kūdra. Kūdroje buvo gulbių. Ten maudėsi ponai, nes kūdea buvo labai švari. Prie kūdros augo medeliai, atvežti iš Varšuvos.

Ponas buvo labai didelis, bet šleivas. Jis 18 metų nėjo išpažinties. Kunigas buvo pareiškęs, jog jis, kai numirs nepriims nei bažnyčią, nei į kapus, nei ant šventoriaus. Ponui nusilpus, jam prašant, atėjo kunigas ir spavedavo visą savaitę. Jam mirus, jis buvo pašarvotas salėje ir gulėjo užrakintas vienas. Jo sūnus varpams davė 50 Litų, todėl skambino 3 val. Lydint poną, kunigas liepė prikirsti eglių šakų ir išbarstyti kelią, kad visi žinotų, jog ponas numirė ir jį lydi. Dabar jau 37 metai, kai mirė ponas Narbutas.

Laidojant poną Narbutą, kunigas su vėliavomis lydėjo jį iki bažnyčios, tačiau neveltui, sūnus už tai sumokėjo 1500 Litų, sūnus paruošė puikius pietus - svečių buvo apie 200.

Už palaidojimą pono Narbuto sūnus dar sumokėjo bažnyčiai ir už šventoriaus vietą 5000 Litų.

Tai pasakojo Snegeckienė Veronika - 52 m. amžiaus. Užrašė ašt. m-los mokinys Snegeckas Petras 8 kl.

Buęs Bukonių dvaras tęsėsi nuo mokyklos iki Kulaičio gyvenvietės. Pastatas, gana didelis. Anksčiau jo vidus buvo gana prabangiai įrengtas. Rūmuose žibėjo įvairių rūšių lempų, panašių į dabartines armonikas.

Jos išsitempdavo ir vėl susitraukdavo.

Ponai buvo žili, su didelėmis barzdomis, rūkydavo dideles pypkes. Ponios dėvėdavo juodas sukneles, o ponai baltus baltinius ir juodas kelnes. Turėjo jie tris mergaites ir vieną berniuką. Berniukas dėvėdavo skrybėlę ir šviesiai pilką kostiumą. Ponų pavardės buvo Norbutai. Jų kalba nebuvo panaši nei į lietuvių, nei į lenkų kalbas.

Dvare randasi didžiulis sklepas. Jame ponai šaldydavo mėsą ir žuvis. Sklepas buvo išbetonuotas ir švarus.

Dvaras turėjo labai daug žemės. Dvaro aplinka buvo graži. Darželiuose buvo labai daug gražių, įvairių gėlių. Aplink rūmus tęsėsi didžiulis sodas. Jame augo įvairūs aukšti medžiai. Aplinka, kaip matėme, buvo graži ir puošni.

Tai pasakojo Butkienė Ieva - 78 amž. Užrašė Bukonių ašt. mokyklos mokinė Butkutė Birutė 8 kl.

Полос Коранас

Бруконис оларас

Bukance, wś w pow. wilkomierskim, o 25
wiorst od miasta powiatowego, o 56 od Kowna, o
14 od Żejm, przy publicznym wieżydys trakcie warszawsko-
petersburskim, własności wieżydys Sztorców, od r. 1568
Koppenów, dziś Narbutta. Rozległości gruntu
dworskiego wynosi 34.1, gleba piżenna, płodozemia
3-półowy. Własnościom nadano tu 870 m. gruntu.
Młoc B. o tw. od osi B. z paraf. kościołem katolickim,
wmurowany w 1730 przez obywat. Józefa Koppena.
Parafia katolicka dekanatu wilkomierskiego, liss
1854. Starostwo bukaneńskie płaciło w lit. w. kwartę
364 złp.

Słownik Geograficzny
królestwa polskiego, tom I,
457 pol. Warszawa, 1880.